

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dekanı
Prof. Dr. Mekin Tanker'in Açış Konuşması

Danışma Meclisi'nin Sayın Başkanı, Sayın Devlet Bakanları, Jandarma Genel Komutanlığı'nın Sayın Temsilcisi, Sayıştay Başkanı, Üniversitemiz Senatosunun ve Yönetim Kurulunun Sayın Üyeleri, Sayın Dekanlar, Üniversiter kuruluşların, Devlet ve Meslek kuruluşlarının Sayın temsilcileri, Fakültemizin kuruluşunda hizmeti geçen Saygıdeğer hocalarımız.

Sayın Konuklar,

Atatürk'ün Doğumunun 100. Yıldönümü anısına düzenlenen, Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nin 20. Yılına kutlama günlerine hoş geldiniz.

Başta Sayın Rektörümüz,

Ben (Fakülte Dekanı),

Fakültemizin öğretim elemanları, bütün çalışanları,

20 yılın mezunları ve bu günkü öğrencileri ile oluşturduğunuz Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi ailesine onur verdiniz.

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, öğretime başlamasının 20. Yılına kutlarken, bu 20 yılda nasıl bir gelişme gösterdiğini; bu sürede ATATÜRK'ün görüşleri ve uyanları yönünde bir ilerleme içinde olup olmadığını gözler önüne sermek, bir özeleştiri yapmak, gelecekte daha hızlı, daha emin atılımlara hazırlanmak olanağını aradı.

Fakültemiz 20 yılını, çalışanları ve mezunlarıyla birlikte ve sizlerin gözleri önünde yaşadı. Mezunlarımızın herbiri, bu gelişmenin birer bölümüne tanıktı. Şimdi herbiri zincirin kendinden önce ve sonraki halkalarını da izlemek ve zaman zaman eleştirdiği, zaman zaman hoş anılarla ve takdirle hatırladığı Fakültesini daha iyi tanımak fırsatını bulacak.

Bu hazırlıklara başladığında, Fakültemizi bitiren 1466 eczacıya yapılan duyurulardan çoğuna cevap aldık. Mezunlarımız bu girişimi coşkuyla karşıladı. Duygusal mektupları, telgrafları ve İstanbul'dan, Fatsa'dan, Beşikdüzü'den, Kars'tan, Gaziantep, Diyarbakır, Mersin, Milas, izmir, Bursa ve birçok İç Anadolu illerinden, Ankara içinden gelerek bu toplantıya katılmakla bu Fakültenin evsahiplerinden olduklarını kanıtladılar.

Toplantı duyurularından birine gelen cevapta :

"Eczacıların bunca sorumu varken, böyle gereksiz işlerle uğraşmak niye" biçiminde bir serzeniş, hattâ bir suçlama da vardı.

Oysa ki, Fakültemiz Kurullarımın ve bu kutlama programını oluşturmak için olağanüstü gayret sarfeden 50 yi aşkın öğretim üye ve yardımcısı ile Fakültemiz mensuplarının amacı, bu sorunlara eğilmektir.

Fakültemiz arşivlerinden çıkarılan ve mezunlarımızdan gelen bilgiler geliştirilerek hazırlanan istatistikler, yayınlanan kitapta toplanırken, mezunlarımızın çalışma alanlarını daha yakından gözlemek; Fakültemizde oluşan, diploma sonrası eğitim olanaklarını duyurarak, eczacıların çeşitli alanlara yönlendirilmesi ve bu alanlarda uzman eczacılar olarak ülkenin sağlık hizmetlerimin daha iyi yürütülmesinde, bir çok önemi görevi paylaşmasını sağlamak, başta S. S. Y. Bakanlığı ile çeşitli Bakanlıkların, diğer Devlet kuruluşlarının, Tıp - Eczacılık kesiminin ve ilaç sanayinin temsilcilerime, Eczacılık Fakültesindeki lisans ve uzmanlık öğretimlerinin ayrıntılarını, Fakültemizde çeşitli alanlarda yapılan araştırmaları, yetmişmiş insan gücünün nicel ve nitel karakterini tanıtarak, bu kuruluşlarla, eczacılar arasındaki, bugün eksik olduğunu gözdüğümüz iletişimi sağlamaktı.

Geçtiğimiz 20 yılın ayrıntılı anlatımını, öğleden evvelki bu programın sonunda dinlemek ve dışarda şu sırada hazırlanmış bulunan sergilerde de izlemek olanağını bulacağız.

Eğitim düzeyi, öğretim üyesi ve araştırmacı sayısı, bilimsel araştırmaları, uygulanabilir araştırmaları, 11 yıldır devam eden dergisi ile 20 yıllık Fakültemiz, bugünkü hızlı gelişimini, Fakülte olarak kuruluşuna borçludur.

20 yılda, çeşitli güçlükleri yenerek, hızlı adımlarla ilerlemeğe, çağdaş eğitim ve araştırma düzeyine erişmeye çalıştık.

Gerilemedik, durmadık, ileriye yöneldik.

Bu hızlı gelişmeyi, seçimle gelen yöneticiler ve kurullar döneminde gerçekleştirdik.

Birbirimize ödün vermedik, destek olduk.

Eleştirdik, doğruyu ve iyiyi aradık.

Yeni Yasa döneminde de, bütün tereddüt ve endişelerimize rağmen, bu tereddüt ve endişelerimizin giderileceğine ve aynı yöntemlerle başarıya ulaşacağımıza inanıyoruz.

Saygılar ve Sevgiler.

Ankara Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Türkân Akyol'un Konuşması

Danışma Meclisinin Sayın Başkanı, Sevgili Hocam,
Sayın Bakanım,
Saygıdeğer konuklar,
Sayın Dekanlar,
Sayın Öğretim üyeleri,
Sevgili öğrenciler,

Doğumunun 100. Yılı'nı kutladığımız Atatürk'ümüzün anısına, Eczacılık Fakültemizin düzenlediği bugünkü törenin özel bir anlamı vardır.

Bugün Atatürk'ün Doğumunun 100. yılında Eczacılık Fakültemizin kuruluşunun 20. yılını da birlikte kutluyoruz. Hepinizi selâmlar, bu töreni onurlandırdığınız için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Ankara Üniversitesinin genç Fakültelerinden biri olan Eczacılık Fakültemizin, kuruluşundan bu yana, 20 yılda gösterdiği büyük gelişme, Atatürk'ün kurduğu ilk Üniversitenin O'na lâyık olmak için nasıl çalıştığını gösteren çok güzel bir örneğini oluşturmaktadır.

İzninizle Sayın Dekan'ın biraz evvel ifade buyurdıkları ve çok gururlandığım bir cümleleri ile başlamak isterim.

Ankara Üniversitesi bu yıl, en genç öğrencisinden, en kıdemli hocasına kadar birlik ve beraberlik içinde ve bir bütün olarak, Atatürk'ün Doğumunun 100. yılını coşku ile kutladı.

Üniversitemiz, ülkemizdeki her kurumdan farklı bir sorumluluk taşımaktadır. Çünkü Ankara Üniversitesi, Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetin ilk Üniversitesidir. Bu sorumluluğun bilinci içinde Üniversitemiz bu kutlama yılında, kuruluşundan bu yana nasıl geliştiğini, neler yaptığını ve bugün eriştiği boyutları inceleyerek toplantılarında, törenlerinde ve yayınlarında ayrı ayrı sunmaya çalıştı. Sonuçları gördükçe, büyük bilim ve hizmet gücünü, potansiyelini öğrendikçe, Üniversitemizle övünüyor ve mensubu olmakla gurur duyuyor, bütün hocalarımın, arkadaşlarımın ve öğrencilerimin de bu duyguyu paylaştıklarına inanıyorum.

Eczacılık Fakültemiz kuruluşundan bu yana yetiştirdiği 1500 meslek adamı, akademik kadrosu, hemen bütünü ile kendi yetiştirdi-

đi elemanlarımdan oluşan akademik kadrosu, bilimsel araştırmaları ve yayınları, bugün mevcut 700 öğrencisi ile bugün bu hale geldi ise buna katkıda bulunan, bütün emeği geçenlere, Ankara Üniversitemizin ve Eczacılık Fakültemizin Yöneticilerine, Tıp Fakültesi, Gülhane Askeri Tıp Fakültesi Öğretim üyelerine, tekrar vurgulamak isterim, tek tek bütün Saygıdeğer hocalarıma şükranlarımı arz ederim.

Genç Eczacılık Fakültemiz, Atatürk'ün kurduğu ilk Üniversite-nin O'na lâyıık olduğunu bir örnekle daha vurguladı.

Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'ni, Atatürk'ün Dođu-munun 100. yılında kutladıkları, kuruluşlarının 20. yıldönümünde içtenlikle kutlar, nice 20 yılları, nice yüzyılları en büyük başarılar içinde kutlamaları dileği ile hepinize saygılarımı ve öğrencilerime içten sevgilerimi sunarım.

Prof. Dr. Gazanfer Bingöl'ün

Konuşması

Sayın konuklar, sevgili öğrenciler.

Atatürk'ü bizzat kendi gözleriyle görmek, onun geleceğe güvenle bakan her yaştan onbeş milyon genç insanın yaşadığı Türkiye'sinin hür havasını solumak mutluluğuna erişmiş, onu Dolmabahçe'den son yolculuğuna yaşlı gözlerle uğurlamış onun insanlık, uygarlık ve cumhuriyet ideallerine sınımsız bağlı bir Atatürk genci olarak, her zaman büyük Türk Milletinde mevcut olduğunu gururla belirttiği büyük medeni vashının en belirgin şekilde kendi kişiliğine yansımış bazı özelliklerini dile getirmek istiyorum.

Yüce dağlar yakından bakıldığında pek görkemli gözükmezler, uzaklaştıkça büyüklükleri ve görkemlilikleri daha belirgin bir hal alır. Ölümünden sonra araya giren uzun yıllar bir zamanlar ulusça nasıl bir yüce dağın eteklerinde yaşamış olduğumuzu bize daha iyi hatırlatıyor.

Kanımcı Atatürk'ün en büyük özelliği onun, şairin dediği gibi "Millet Adam" oluşundadır. Gerçekten de bu büyük insan bütün varlığı ile kendisini Türk Ulusuna adanmış, ulusuyla bütünleşmiş, ulusuyla Özdeşmişti. Ata'nın bütün davranışlarında bu özdeşmeyi açıkça görmek mümkündür. Hayatı boyunca kişisel, hiçbir amacı ve düşüncesi yoktu. Onun hiçbir girişiminin motivasyonunda bencillik ve kişisellik yoktur. Atatürk her şey Vatan için, her şey Ulus için, sözcüğünün en sadık uygulayıcısı idi. Ulusuyla övünür ve gurur duyardı. Kendisi Türk ulusal gururunun canlı bir sembolü idi. Onun büyük başarılarının sırrı diğer yüksek yetenekleri yanında biraz da bu gurur ve güvende yatmaktadır. Türk Ulusunun büyüklüğüne ve medeni vashına candan inanıyordu. Bu derin inancını 10. yıl nutkunda şöyle dile getiriyor :

"Bu gün aynı inan ve katiyetle söylüyorum ki Millî ölküye tam bir bütünlükle yürümekte olan Türk Milletinin büyük millet olduğunu bütün medeni âlem az zamanda bir kerre daha tanıyacaktır."

Atatürk'ün, Türk Ulusu ile kalp kalbelği, iç içeliği, gönül gönülleliğini başka hiç bir ulusal liderde görmek mümkün değildir. O, Ulusu ile ilişkilerinde düşünemeyecek kadar içtendir. Atatürk'le Türk Ulusunun bu özdeşleşmesini İsmail Hakkı Baltacıoğlu :

"Atatürk şu veya bu değildir. Türk Milletinin portresini sadakatle çiziniz, Atatürk'ün portresini çizmiş olursunuz."
diye açıklıyor.

Atatürk, sonsuz bir cesarete sahipti, ancak bu engin cesarete yön veren şey, akıl ve sağduyu idi. Gerektiğinde hayatını ortaya koymaktan çekinmezdi, bu kahramanlık duygusu onu maceralara sürüklemekten uzak, akıl ve mantığının şaşmaz kontrolü altındaydı. Onun bu üstün özelliği ile ilgili olarak yakın arkadaşlarından General Ali Fuat Cebesoy bir yazısında şöyle diyor :

"Tarihte ün kazanmış bazı komutanlar gibi hareketinde ne maceraperest ne de şöhret yapmak için riske giren komutanlardan değildi. O en çok Milletinin başarı kazanması ile iftihar ederdi."

Yukarıda da açıkladığımız gibi Milet sevgisi, Atatürk'ün kişiliğinin ayrılmaz bir parçası halinde idi. Kazandığı bütün başarıları ulusun başarısı olarak görür ve gösterirdi.

Bir insan ömrünün dar çerçevesine sığmayacak, o büyük Devrimleri başarmak için ancak Atatürk kadar akıllı, Atatürk kadar ulus sever ve Atatürk kadar cesur olmak gerekirdi. İsmet İnönü Atatürk'le ilgili olarak yayınladığı bir hatırasında şöyle diyor :

"Gerçekten de Atatürk'ün mücadelesi ve İslâhatı bir millet için anlaşılması kolay olmayan esaslı meselelerdir. Bu gün harflerini değiştirmek isteyen yüz milyonlarca insan vardır ki, harf devrimi gibi bir fevkalâde teşebbüsü söylemeye dahi cesaret edemezler."

Bilmem Atatürk'ün cesareti hakkında fazla bir şey söylemeye gerek var mı?

Atatürk'ün çok zeki bir insan olduğu konusunda dostları da, düşmanları da müttefiktir. Orgeneral Asım Gündüz onun için :

"Atatürk keskin bir zekaya sahipti. Fevkalâde azim ve karar sahibiydi. Bütün bu meziyetleri yanında çok iyi kalpli, merhametli bir insandı." diyor.

Gerçekten O, keskin zekası ile içinde bulunulan durumu süratle muhakeme eder ve hemen daima en doğru karara varırdı. Çanakka- le muharebeleri sırasındaydı diyor General Ali Fuat Cebesoy. Atatürk'ün komuta etmekte bulunduğu 10. tümen Anadolu sahiline geçme emri almıştı, tam bu sırada düşman, yarım ada sahilinin bir kaç yerine birden asker çıkarmaya başlamıştı. Durum çok karıştı, kimse olayları yeterince kavrayamıyordu. Atatürk ise şöyle düşü-

nüyordu. Düşman donanmasının Boğazdan geçmesine mani olan bataryalarımız, denizden susturulamamıştı. Çıkarmanın amacı, bunları karadan zaptederek susturmak olmalıydı. Buna göre, yarım adaya yapılmakta olan düşman çıkarmasının hedefleri, Koca Çimen ve Alçı Tepeler olacaktı. Bu tepeler elde edilirse, sahil bataryalarımız kolayca zaptedebilirlerdi. Bu iki tepeden en tehlikelisi, sahil bataryalarımıza yakın olan Koca Çimen idi. O halde vakit kaybetmeden oraya gitmeliydi. Alman Generali Von Sanders'in başında bulunduğu üst komutanlık ise çıkarmanın Bolayır sahillerine yapılacağını düşünüyor, iki tümenini Bolayır civarında bulunduruyordu. Halbuki Atatürk bu iki tümenin Koca Çimen Tepeye yapılacak bir taruruza önleyebilmek için daha güneye sevkini istiyordu. Fakat, Atatürk'ün görüşü dikkate alınmadı. Ancak düşman, Atatürk'ün düşündüğü gibi, Koca Çimen Tepeye saldırdı. Onun keskin zekası bir kere daha gerçekleri görebilirdi.

Atatürk'ün yakın arkadaşlarından Yunus Nadi anlatıyor :

"Sakarya zaferinden sonra Ankara'ya gelen başkomutan, durumu Ankara'dan takip ediyordu. Yeni cephe, Eskişehir - Afyon hatında teşekkül etmiş, karşılıklı kuvvetler bu cephe üzerinde yerlerini almışlardı. Bir sabah Çankaya'ya çıkarak, Başkomutanı ziyaret ettim. Kendisiyle harp vaziyeti, memleket işleri üzerinde görüşüyorduk. O sırada irtibat subaylığı görevini yapan Kur. Yrb. Arif Bey elinde bir telgrafla geldi. Telgrafta Döğerin üç km. kadar kuzeyinde bir yerde, bir tümen düşman askeri görüldüğü bildiriliyordu. Atatürk, telgrafla bir kere daha okunmasını emretti. Fazla düşünmeye bile mahal görmeden, şu yanıtı verdi :

"Döğerin 3 km. kuzeyinde bir düşman tümeni görülmemiştir. Çünkü görülemez, çünkü oraya düşman tümeni gelmiş olamaz. Derhal yazınız dikkatle incelesinler ve bildirsinler."

Öğle yemeğinden sonra, çekilen telgrafla cevabı gelmişti. İlk telgrafta verilen haber doğru değilmiş, Döğerin 3 km. kuzeyinde düşman tümeni yokmuş. Bu haber üzerine Atatürk yüzünü ekşitti ve "Dikkatsizler" demekle yetindi.

Gerçekte, devlet işleriyle uğraşmak üzere bir süre için Ankara'da bulunan Başkomutan cephede gelişen olayları en ince ayrıntılarına kadar özenle takip ediyor, keskin zekasının kendisine bahşettiği büyük olanaktan yararlanarak cepheden olup bitenleri bir satranç ustasının büyük becerikliliği ile zihninde canlandırabiliyordu.

Atatürk'ün kişiliğini oluşturan çok önemli özelliklerinden birisi de, realistiği idi. O, kendi gücünü, karşısındakilerin gücünü, çok iyi hesaplayan, neyin, ne zaman, hangi ölçüler içinde, yapılmasını son derecede isabetli bir şekilde saptama yeteneğinde olan bir insandı. Bu özelliğini kendisi 10. Yıl Nutkunda şu sözleri ile dile getiriyor :

"Büyük Türk Milleti, 15 yıldan beri giriştiğimiz işlerde, muvafakiyet vadeden çok sözlerimi işittin. Bahtiyarım ki bu sözlerimin hiç birinde, Milletimin, hakkımdaki itimadını sarsacak bir isabetsizliğe uğramadım."

Ulusal sınırların saptanmasında da, Atatürk'ü aynı realistik içerisinde görüyoruz. Misakı Millî sınırları, diye adlandırdığımız yeni Türkiye Cumhuriyeti sınırları da aynı gerçekçilikle ele alınmış ve saptanmıştır. O kadar ki, Atatürk doğduğu yer olan ve çok sevdiği, Selanik şehrinin bile Ulusal şuurlar dışında kalmasına razı olmuştur. Sonradan, Hatay'ın da, Türk sınırları içerisine alınmasıyla, sınırlarımız son ve değişmez şeklini almıştır".

Daha önce de belirtildiği gibi Atatürk hayalci değil, gerçekçiydi. Hiç bir davranışında rasgelecilik ve işi talihe bırakma diye bir şey yoktur. Önce düşünür, etrafıyla tartışır, düşüncelerinin ve ortamın olgunluk noktasına eriştiğine inandığında ise, en seri şekilde harekete geçerdi. Bir aksiyon ve eylem adamıydı, yurd ve ulus yararına olan hiç bir konuda ödün vermezdi. Bütün devrimlerini de böylece gerçekleştirmiştir.

Atatürk eylemlerinde ve politikasında da son derece realisti. Kendisi bu realizmini şu sözlerle dile getiriyor:

"Biz ilhamlarımızı gökten ve gaipten değil, doğrudan doğruya hayattan almış bulunuyoruz. Bizim yolumuzu çizen, içinde yaşadığımız Yurd, bağrından çıktığımız Türk Milleti ve bir de Milletler tarihinin, binbir facia ve ıstırap kaydeden yapraklarından, çıkardığımız neticelerdir. Bizim akıl, mantık, zekâyla hareket etmek şiarımızdır. Bütün hayatımızı dolduran vak'alar bu hakikatin delilleridir. Milleti aklımızın ermediği veya yapmak kudret ve kabiliyetini nefsimizde görmediğimiz hususta, aldatarak teveccüh kazanmaya tenezzül etmeyiz." derken de realist bir tevazzuyla konuşuyordu.

Gerçekten de, Atatürk daha önceden de açıkladığımız gibi yapamayacağım ulusuna vadetmemiş, fakat vadettiklerini mutlaka

gerçekleştirmiştir. İşte onun başlangıçtan beri içtenlikle sürdürdüğü bu tutumu, Türk ulusunun sonsuz güven ve sevgisini kazanmasına neden olmuştur.

Atatürk'ün bu realist kişiliği, Pakistanlı Profesör Dr. Yakub Mughul'un geçenlerde Ankara Üniversitesi Rektörlüğü tarafından düzenlenen Atatürk seminerine sunduğu "Kurtuluş ve Bağımsızlık Mücadelesinin Lideri Atatürk" adlı tebliğinde açıkladığı gerçekle daha da belirgin bir hal alıyor. Dr. Mughul şöyle diyor :

"İnanılmaz şey gerçekleşmiş, Mustafa Kemal muzaffer olmuştu. Türk Milleti O'na "Ulusal Kurtarıcı" diyordu. İslâm Dünyası tek vücut halinde ona bakıyor, Türkiye'nin kurtarıcısı olarak Onu taktirle alkışlıyordu. Bütün İslâm Dünyası heyecan içindeydi. O zamanlar Avrupa güçlerinin boyunduruğu altında bulunan İslâm Ülkelerinden birçok temsilciler kıymetli hediyelerle gelerek İslâm Aleminin yeni kahramanı olarak kabul edilen Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya hayranlıklarını bildiriyorlardı.

Bu delegeler kendisinden, diğer İslâm ülkelerini de yabancı boyunduruğundan kurtarma sorumluluğunu kabul ederek, bütün ezilenlerin kurtarıcısı unvanını almasını da diliyorlardı. Bu isteklere karşın Mustafa Kemal şu cevabı verdi." diyor Dr. Yakub Mughul.

"Ezenler ve ezilenler diye bir şey yoktur. Fakat kendilerine aşağılık muamelesi yapılmasına müsaade eden uluslar vardır. Türkler bu uluslardan değildir. Kendi kendilerine nasıl yardım edeceklerini biliyorlar. Diğer uluslar da öyle yapmalıdırlar."

Dr. Yakub Mughul seminere sunduğu tebliğde Pakistan'ın Ulusal şairi ve filozof Muhammed İktbal'in Atatürk hakkındaki görüşlerini de dile getiriyor :

Muhammed İktbal diyor ki :

"Güzellikle bezenmiş kuvvet Peygamberlere has bir şeydir. Eğer politikada Peygamberlik diye bir şey olsaydı, bu ancak tahtsız ve taçsız hükümler olan, alaylı ve gösterişsiz, korunması için özel muhafızları bulunmayan ve etrafında kordonlar olmayan Gazi Mustafa Kemal olurdu. O adil halifeler çağından bu yana Müslümanların hasretle görmeyi bekledikleri bir davranışı bizlere tattırdı. Büyük rahmeti ve lutfuyla onu yüceltmesi için Allah'a dua edelim."

Atatürk'ün Türk Ulusuna ve kendisine sonsuz bir güveni vardı. O, bu büyük güvenini birçok vesilelerle dile getirmiştir.

Sakarya savaşlarından sonra idi, durum oldukça kritik idi, Yunan orduları yok etmek amacıyla İnönü - Kütahya - Döğler hattını tutan Türk ordusuna saldırmış ve üstün kuvvetleriyle birkaç noktada başarı kazanmışlardı. Bu tehlikeli durumdan kurtulmak için Türk cephesi Seyit Gazi Eskişehir hattına kadar geri çekilmişti. 18 Temmuz 1921 de cephe komutanlığı karargâhına gelen Atatürk durumu yakından inceleyerek Türk ordusunun Eskişehir'in kuzey ve güneyinde iki gurup halinde toplanmasına ve ordunun takviye ve reorganizasyonu için Sakarya nehrinin doğusuna çekilmesine karar vermişti. Bu çekiliş, halkta göze batar bir şekilde moral kaybına yol açmıştı. Bunun ilk belirtilerini, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görmek mümkündür. Karşıtları bu durumu Mustafa Kemal'i yıpratmak için iyi bir fırsat sayıyorlar ve Mecliste şöyle konuşuyorlardı :

"Ordu nereye gidiyor? Ulus nereye sürükleniyor? Bu gidişin bir sorumlusu olmalı, bu sorumlu nerededir? Kendisini göremiyoruz. Bu günkü ıstıraplı durumun gerçek sorumlusunu ordunun başında görmek isteriz."

diyorlardı. Amaçları, mağlûp olduğuna inandıkları orduyla birlikte onun da nihai yenilgisini görmektir.

Taraftarları da endişeye kapılmışlardı, onların bir kısmı da Atatürk'ün Ordunun başına geçmesini ve savaşı lehimize çevirmesini ümitle bekliyorlardı. Atatürk, kesin önlemler alabilmek için Başkumandanlık yetkisi ile birlikte Türkiye Büyük Millet Meclisi yetkilerinin bazılarının da üç ay için kendisine devredilmesini istemişti. Bu yetkinin kendine verilmişinden sonra T. B. M. Meclisine hitaben yaptığı konuşmada Türk Ulusuna ve kendisine olan sarsılmaz güvenini şu sözlerle dile getiriyordu :

"Şu kesin inancımı yüksek meclisiniz, Millet ve bütün dünya huzurunda ilân ederim ki fakir ülkemizi köleleştirmek isteyen düşmanlarımızı hangi şartlar altında olursa olsun mutlaka yeneceğimize olan güven ve inancım bir dakika bile sarsılmamıştır."

Böylece Atatürk en olumsuz savaş şartları altında, yurttan moralin en alt düzeye inmiş bulunduğu bir dönemde ulusa ve kendine olan güvenini en kesin şekilde dile getiriyor. Bir ölüm kalım savaşının tek sorumluluğunu gözünü kırpmadan üzerine alma cesaretini gösterebiliyordu.

Şüphe yok ki uzak görüşlülük bir devlet adamı için başta gelen değerli bir niteliktir. İhtirasla yanan başlarının, daha da körelttiği buğulu gözleriyle, birkaç yıl ötesini dahi görme yeteneğinden yoksun bazı sözde liderlerin, politikacıların, führerlerin, duche, şahların, kısa süre içerisinde ülkelerini sürükledikleri çıkmazlar, başına açtıkları belâlarla dolu çağımız dünyasında onun bu büyük uzak görüşlülüğüne hayran kalmamak mümkün mü?

Atatürk'ün uzak görüşlülüğünü, ne onun o zamanki Fransız Genel Kurmay Başkanı General Gamelin için söylediği;

"Göreceksiniz bir gün Fransa'nın başına bu adam yüzünden felâket gelecektir" deyişinde, ne de akıbeti hepimizce bilinen Benito Mussolini için;

"Bir maceraperesttir, milletini bir uçuruma sürüklemektedir. Bu adamı bir gün gelecek kendi milleti linç edecektir" deyişindeki ileri görüşlülüğüne bakarak, değerlendirmemelidir. Gerçekten de, Atatürk'ün çok önceden sezdiği gibi 2. Dünya savaşında birkaç vuruşta yıkılıp dağılan Fransız ordularının başında General Gamelin vardı. Mussoli'nin akıbeti ise tam Atatürk'ün dediği gibi olmuştu.

Kanımcı onun uzak görüşlülüğünü, yeni Türkiye Cumhuriyeti ni kurarken bu yapının temel taşları olarak kabul ettiği Milliyetçilik, ulusal egemenlik, laiklik, hukuk devleti ve insan severlik prensiplerinde aramak lazımdır. Muhakkak ki O'nun bu uzak görüşle vaz ettiği prensipler arasında modern bir devletin kurulması ve yaşayabilmesi için gerekli olanı "Laik devlet ilkesi" teşkil ediyordu.

Prof. Hamza Eroğlu yeni yayımlanmış bulunduğu Atatürkçülük adlı kitabında Bülent Daver'in şu görüşünü aktarıyor;

"Devlet bir kamu tüzel kişisi olduğuna göre, onun dini olamaz. Zira dinin maddi şahıslara yüklediği sorumlulukları yerine getiremez. Din gerçek şahıs olan insan vicdanına yönelen fertle Allah arasında mukaddes bir varlıktır. Laik devletin resmen hiçbir dini tanımaması, muhtelif dinlere mensup olanlar arasında bir ayırım yapmaması demektir. Devletin dini olmaması, kanun önünde ayrı dinlere mensup olanların eşitliği meselesi aynı zamanda aynı dine mensup olanlar arasında mezhep eşitliğine de yer verir."

Gerçekten de din ve vicdan hürriyeti olmaksızın laik devletten, çağdaş devletten bahsetmeğe olanak yoktur. Laikliğin olmadığı bazı komşu İslam Ülkelerindeki durum, laikliğe yeterince önem verilme-

mesinin 12 Eylül'den önce Yurdumuzda su üzerine çıkardığı bazı acı olaylar, büyük Atatürk'ün, Laiklik ilkesi üzerinde neden son derecede hassasiyetle durduğunu, ne denli bir uzak görüşlülükle laiklik ilkesini Yeni Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşunda temel teşkil eden prensiplerin başında yer verdiğini gözler önüne sermektedir.

Atatürk'ü çok iyi değerlendirmiş bir bilim adamı olan değerli hocamız Prof. Suat Sinanoğlu 1963 yılında yayımladığı bir makalesinde onun laiklik ilkesini değerlendirirken şöyle diyor;

"Laik düşüncenin ışığında Atatürk inkılabı, dogmatik değerler sisteminin reddi ve akılcı, insancı temele dayanan yeni değerler sisteminin kabulü olarak görülmektedir. Bu yoruma göre, Atatürk inkılabı ölçülmez bir değerdir. Yeryüzünde vukubulan ihtilallerin en radikal ve en hayret vericisidir. Atatürk gelmiş geçmiş dehalar arasında en kudretlisi, eseri eserlerin en muazzamıdır".

Atatürk'ün bütün büyük devrimleri, harf devrimi, kıyafet devrimi, dil devrimi onun uzak görüşlülüğünü şüpheye yer vermeyecek şekilde kanıtlayan gerçeklerdir.

Atatürk'ün laiklik ilkesi ve uygulaması yalnız Türkiye'de değil bir çok müslüman ülkelerde ve özellikle Hindistan'da büyük yankılar uyandırmış ve örnek olarak gösterilmiştir.

Hintli Profesör Muhammet Sadık Ankara Üniversitesince düzenlenen Atatürk seminerine sunduğu "Türk İnkılabı ve Hint Bağımsızlık Hareketi" adlı tebliğde yem Türkiye'nin kuruluşundan ve Atatürk devrimlerinin Hindistan'ın kurtuluş hareketi üzerindeki etkilerinden bahsettikten sonra şöyle diyor;

"Hiç kimse Mustafa Kemal örneğini Java Harlal Nehru kadar çok ve içtenlikle dile getirmemiştir. Nehru, Kemal Atatürk'ün memleketinin kurtuluşundaki rolünü çok iyi bildiği halde, onun en büyük başarısının sosyal ve dinsel reformlarında olduğuna inanıyordu.

Nehru, 1928 de Kalküta'da Bengalli öğrencilere hitaben parti başkanlığı için yaptığı konuşmasında, Hindistan'ın da maniaları korkusuzca göğüsleyerek kıyamete kadar sürecek yavaş reformları beklemeden, Kemal Paşa Türkiyesi örneğini taklit etmesi gerektiğini söylüyordu.

Nehru'ya göre laiklik, özellikle Hindistan için, gerekli ve kaçınılmaz bir ihtiyaçtı.

Verdiğimiz örnekten de anlaşılacağı gibi, Atatürk'ün uzak görüşlü prensipleri Türk sınırlarını çok aşmış, Avrupa, Afrika ve Asya'da derin yankılar uyandırmış, yabancı boyunduruğu altında ezilen uluslar için yeni bir çığır açmış, yeni bir ümit ışığı ve örnek olmuştur.

Atatürk Yurdunu, ulusunu, sevdiği kadar diğer ulusları ve insanları da sever, insan haysiyet ve gururuna büyük önem verir ve saygı gösterirdi. Atatürk'ün büyük insan sevgisini Onun ölümü üzerine ulusa yayınladığı 21.11.1938 tarihli beyannamesinde İsmet İnönü;

"İnsanlık İdealinin Aşık ve Mümtaz Siması"

sözleri ile dile getiriyordu.

Hocamız Prof. Suat Sinanoğlu ise Ankara Üniversitesince düzenlenen Atatürk Sempozyumuna sunduğu tebliğde;

"Belirli özelliği insancılık ve akılcılık olan Atatürk büyük bir hümanisttir. Onun insancılığı güç ulaşılır boyutlara varır. Muharebe meydanında yerde gördüğü Yunan bayrağını kaldırmalarını emreder. Ona göre, bir ulusun bağımsızlık simgesi olan bayrak, hangi ulusun simgesi olursa olsun yerlerde sürünemez. Yurdumuzu istila etmek için dünyanın öbür ucundan gelip Çanakkale'de ölen Avustralyalı askerlerin analarına seslenişi, ruh soyluluğunun en yüksek örneğidir:

"İçleri rahat olsun o anaların. Topraklarımızda yatan çocukları artık bizim de çocuklarımızdır."

Atatürk, insanlığı bir bütün bir ideal olarak görürdü. Bir ulusun mesut olmasını da bütün insanlığın saadetinde bulurdu. O bu duygularını şu sözleri ile dile getiriyor;

"Bizden çok uzaklarda meydana gelen bir olayın bir gün bizi de etkileyip etkilemeyeceğini bilemeyiz. Bu yüzden insanlığı tek bir vücut ve ulusu onun bir parçası olarak düşünmek mecburiyetindeyiz. Parmak ucundaki sızı vücudun diğer bütün organlarının da ısırap duymasına sebep olur."

Atatürk, insan faktörüne son derece büyük bir değer verirdi. O savunma amacı ile yapılanlar dışında, harpten nefret ediyor insanlığın sulh ve sükun içinde yükselmesini istiyordu. Gerçekten de Atatürk'ün katıldığı bütün savaşlar istisnasız savunma savaşlarıdır.

Değerli dinleyiciler Atatürk'ün pek çok meziyetlerini daha pek çok örnek vererek dile getirmek mümkündür. Kanunca O okunmakla bitmeyen bir ders, incelemekle tüketilmeyen bir evren, yazmakla bitirilemeyecek bir kitap, sevmekle kanılamıyacak bir aşk, koşmakla varılamayacak bir idealidir. Onun ilham meşalesi yolumuzu aydınlattığı sürece Türk Ulusu, Onun gösterdiği sonsuzluğa uzanan nurlu yol üzerinde insanlık ailesinin seçkin bir uzvu olarak yürüyüp gidecektir.

Atatürk'le ilgili konuşmamı müsaade ederseniz İnönü'nün Onun için söylenebilecek altı kelimeden oluşan şu en veciz sözlerle bitirmek istiyorum.

"Eşsiz Kahraman Atatürk Vatan Sana Minnettardır."